

Перший тур
X Української олімпіади з лінгвістики
12 березня 2023 р.

Розв'язки задач

Таїтянська мова *молодші класи*

За часів королівства Таїті вийшли з ужитку (через *табування* — заборону вимовляти священне) слова, які або містять у собі, або самі містяться в імені верховного вождя **Tū** чи назві його династії **Pōmare**: це п'ять слів **tū, fetū, aratū, pō, mare**.

Сандаве *молодші та старші класи*

Базові дієслова:

Слово	Переклад
balo	пасти
baʔe	бути великим
fare	брехати
ke	підніматися
lawe	бути хорошим

Слово	Переклад
libe	свердлити
tata	зачісуватися
tso	бути малим
 ime	співати
!ame	рубати

Суфікси:

- Суфікс **-i** дозволяє утворити назву виконавця дії.
- З допомогою суфікса **-ʔi** твориться назва інструмента, необхідного для здійснення дії.
- Унаслідок додавання **-te** із дієслова зі значенням «бути *N*» утворюється прикметник зі значенням «дуже *N*».
- Нарешті, при додаванні до дієслова зі значенням «бути *N*» суфікса **-tetsi** воно набуває значення «ставати *N*».

Завдання 1:

Слово	Переклад
 ime	співати
lawete	чудовий
tsotetsi	зменшуватися
keʔi	драбина

Завдання 2:

Слово	Переклад
baʔe	бути великим
!ame	рубати
baloi	пастух
lawetetsi	покращуватися
tataʔi	гребінець

Завдання 3: враховуючи, що суфікс **-te** є частиною суфікса **-tetsi** і є таким чином проміжним між «бути *N*» і «ставати *N*», додатково до значення «дуже *N*» він може надавати словам просто значення «*N*».

Слово	Переклад
baʔete	великий
lawete	хороший
tsote	малий

Структура речення:

локатив — **anite** — зв'язка — підмет.

Іменники:

Слово	Переклад
ashinî	камінь
ashinîss	камінець
assî	земля
atâuitshuâp	магазин
auâss	дитина
ishkuess	дівчинка
ishkueu	жінка
kâpimipanit	літак

Слово	Переклад
mîtshim / mîtshimî	їжа
mîtshishûtshuâp	ресторан
nâpess	хлопець
nâpeu	чоловік
nashûp	суп
nipî	вода
patshuiânitshuâp	намет
shîpîss	струмок

Локатив характеризується суфіксом **-ît** (фінальний **-î** основи вливається у суфікс).

Вигляд зв'язки залежить від підмета: **takuan** — якщо підмет неістота; **tâu** — якщо істота (у межах задачі — людина).

Множину підмета виражає суфікс, який з'являється як на самому підметі, так і на зв'язці: **-a** для неістот; **-at** для істот (людей).

Суфікс **-ss** (у словах *дитина, дівчинка, хлопець, струмок, камінець*) характеризує зменшення. Назви молодих і дорослих представників статі мають суфікси **-ss** та **-u** відповідно.

Корінь **tshuâp** з'являється у словах, що позначають певне приміщення (*магазин, ресторан, намет*).

Відповіді до завдання 1:

- 9 **Mîtshimît anite takuan nipî.**
Вода — у їжі.
- 10 **Shîpîssît anite takuana mîtshishûtshuâpa.**
Ресторани — у струмку.
- 11 **Nipît anite takuan kâpimipanit.**
Літак — у воді.
- 12 **Ashinîssît anite tâu nâpeu.**
Чоловік — на камінці.

Відповіді до завдання 2:

- 13 Дитина — на камені.
Ashinît anite tâu auâss.
- 14 Магазин — у наметі.
Patshuiânitshuâpît anite takuan atâuitshuâp.
- 15 Камінці — у їжі.
Mîtshimît anite takuana ashinîssa.
- 16 Чоловіки — у літаку.
Kârimipanitît anite tâuat nâpeuat.

Санталі *молодші та старші класи*

Вимову літери можна відновити з її назви таким чином: беремо останню літеру назви; якщо вона позначає дзвінкий (але не сонорний) приголосний звук, оглушуємо його й додаємо апостроф; якщо остання приголосна назви була подвоєна, ставимо під літерою крапку.

Тісно пов'язані між собою також графічна форма літери та значення її назви. Зокрема, можна зробити припущення, що літера, яка відповідає значенню «планета Земля», виглядає як коло, а літера, що зображає «вказування правою рукою» буде симетричною до тієї, що символізувала «вказування лівою рукою».

Відповіді:

№	Літера	Вимова	Назва	Значення
1	Ц	<i>p</i>	ep	отримання чогось двома руками
2	Є	<i>k'</i>	ag	вигляд рота при вимові даної літери
3	Ь	<i>u</i>	lu	посудина для приготування їжі
4	Ї	<i>c'</i>	aa<i>j</i>	вказування на третю особу («він») правою рукою
5	Ў	<i>w</i>	aa<i>w</i>	розкривання вуст
6	Ї	<i>s</i>	is	плуг
7	М	<i>η</i>	unn	бджола, що видає даний звук
8	Ь	<i>k</i>	aak	лебідь, що видає даний звук
9	Э	<i>o</i>	lo	вигляд рота при вимові даної літери
10	З	<i>e</i>	le	зміна курсу річок
11	Ж	<i>r</i>	err	зміна шляху через перешкоду
12	Н	<i>t</i>	ott	верблюжий горб
13	Ф	<i>t'</i>	ud	гриб
14	Ω	<i>h</i>	ih	підняті руки
15	Є	<i>y</i>	uy	чоловік, що нахиляється
16	Д	<i>r</i>	ir	серп
17	Ц	<i>m</i>	aam	вказування на другу особу («ти») лівою рукою
18	Ф	<i>p'</i>	ob	кучеряве волосся
19	О	<i>t</i>	at	планета Земля
20	Л	<i>i</i>	li	дерево, що хилиться

Суфікси належності (у своїй основній формі):

Суфікс	Значення
-xi'	I особа множини
-hu'	II особа множини
-kon	III особа чоловічого роду
-kam	III особа жіночого роду

Словник коренів іменників (в основній формі), з урахуванням чергування *j* та *x* у позиції останнього приголосного кореня:

Корінь	Значення
kona-	стріла
mapawiri-	кийок
tenene-	волосся
wara-	спина
were-	ніс

Корінь	Значення
wina-	голова
wita-	підстилка
ximi-	серце
xiri-	будинок

I і II особа множини	III особа однини	Значення
hopaji-	hopaxi-	поперек
taji-	taxi-	листок
taraji-	taraxi-	вуха
tirije-	tirixe-	вугілля
wije-	wixe-	квітка

Чергування голосних:

1. Якщо останній голосний кореня — *e*, голосний суфікса з *a* перетворюється на *e*, а з *o* — на *u*.
2. Якщо (з урахуванням попереднього пункту) голосний суфікса — *u*, то в корені справа наліво усі *i* та *e* перетворюються на *u*, поки не трапиться інша голосна (*a*).

Відповіді:

Вираз	Переклад
ваші підстилки	witahu'
її квітка	wixekem
його голова	winakon
наше волосся	tenenexi'
ваші будинки	xuruhu'
її серце	ximikam

Вираз	Переклад
його листок	taxikon
ваші поперек	hopajuhu'
її стріла	konakam
наші кийки	mapawirixi'
його ніс	wurukun
її вугілля	tirixekem